

NAJDETE NA CHIP DVD

Firefox 1.5.0.1, i výběr nejlepších rozšíření a motivů vzhledu. Přesto doporučujeme na internetu vyzkoušet, zda nejsou k dispozici novější verze.

Firefox považuji za nejlepší browser pro běžné použití. Líbí se mi především to, že si mohu vybrat rozšíření podle svých momentálních potřeb, nelíbí se mi nestabilita některých rozšíření a příliš dlouhý start browseru.

Petr Kratochvíl, rubrika Internet

Puzzle

Firefox 1.5

prohlížeč

Ze symbolu vzdoru proti nadvládě Microsoftu vyrostl dospělý prohlížeč, který lze i přes pár drobných chyb označit za nejlepší browser pro běžné uživatele. Myslíte si, že obyčejné surfování, jak ho znáte s Internet Explorerem, už nemůže být zábavnější?

Text: Petr Kratochvíl

O Firefoxu jsme v Chipu psali už mnohokrát – od obecných informací o různých verzích až po tipy a triky usnadňující práci. V tomto článku najdete vše – od informací, které budete potřebovat pro přechod z Internet Exploreru, přes tipy pro nastavení toho oblíbeného browseru až po výběr nejzajímavějších a nejoblíbenějších rozšíření.

Jak to všechno začalo

O počátcích „browserového boje“ jsme již v Chipu také několikrát psali – poté, co Microsoft na startu zaspal, ovládl pole browserů Netscape. Za zmínku stojí snad ještě konkurent jménem Mosaic, který ovšem začal rychle zaostávat. Když v Microsoftu pochopili, že internet opravdu není zábavou pro pubertáky nebo akademickým úletem, a pustili se s vervou do díla, začalo to jít s Netscapem z kopce. Jeho podíly na „trhu s prohlížeči“ se zmenšovaly stejně ďábelským tempem, jakým Microsoft pumpoval peníze do vývoje Internet Exploreru. A právě tehdy udělala společnost Netscape krok, který rozhoupal kolébku Firefoxu. Uvolnila totiž většinu zdrojových kódů browseru a založila Mozilla Organization. A právě ta se postupným vývojem „změnila na matku“ Firefoxu.

Vývoj nezastaví

Zajímavým faktem je, že kořeny Firefoxu sahají až k samotnému Netscapu, což byla kombinace několika produktů (e-mailového klienta, kalendáře, programu na tvorbu WWW stránek...). Možná právě zbytečná komplikovanost původního produktu byla pobídkou k vytvoření jednoduchého a funkčního browseru, který nyní drtí Internet Explorer. Zajímavý byl i postupný nárůst popularity – první testovací produkt jménem Phoenix přilákal zájmu nezbudil. Jeho nástupce Firebird už na tom byl lépe, ale teprve Firefox (od verze produktu 0.8) vyvolal vlnu zájmu, o kterém se prozatím

VERSUS

OPERA
software

Kdykoliv se na internetu objeví zmínka o Firefoxu, vždy se najde někdo, kdo nezapomene připomenout, že Opera je lepší a že vše, co nově přináší Firefox, Opera již dávno umí. Ano, je skutečností, že v „základní verzi“ schopnosti Opery mnohonásobně převyšují schopnosti Firefoxu, ale Firefox je browser určený pro běžné surfaře. Většina uživatelů totiž nevyužije ani desetinu schopností Opery, což ji spolu s jejím složitějším ovládáním pasuje do role „browseru pro zkušenější“. Firefox

těží především z toho, že se jeho ovládání příliš neliší od ovládání Internet Exploreru, což ve spojení s relativně bohatou nabídkou funkcí (např. ve srovnání s IE) činí tento browser horkým favoritem většiny běžných surfařů. Lze tedy říci, že oba zmiňované browsery jsou spíše kolegové. Nenároční a méně zkušeni uživatelé používají Firefox a ve chvíli, kdy jejich nároky stoupnou a počet rozšíření ve Firefoxu přesáhne rozumnou mez, přecházejí k Opeře.

žádnému jinému freewaru ani nesnilo. Současná aktuální verze 1.5 odstraňuje většinu výtek, které k předchozím verzím měli odborníci, a nabízí surfařům přesně to, co potřebují.

Čas na změnu

Jste na tom jako miliony dalších uživatelů. Máte ve Windows předinstalovaný Internet Explorer, který je kompletně zapařovaný a který ve spojení s dalšími programy tvoří relativně bezpečný nástroj pro běžné surfování na bezpečné části internetu. Proč tedy tento osvědčený nástroj měnit?

Důvodů je celá řada a my vám ukážeme ty nejdůležitější.

1) Surfování v panelech.

Vysokorychlostní internet pravděpodobně tento návyk odstraní, prozatím však většina z nás „pracuje“ s větším množstvím oken. Zatímco si jedno prohlížíte, v ostatních se načítá obsah, který je pak ihned k dispozici. Pravda ovšem je, že tento způsob surfování je v Internet Exploreru poněkud obtížný. Při více otevřených oknech ztrácíte přehled a také přepínání mezi nimi není zrovna nejjednodušší. Firefox

umožňuje otvírat WWW stránky buď v nových oknech (tak jako IE), nebo v nových panelech (v rámci jednoho okna). Otevření odkazu v novém panelu je možné buď kliknutím se současně stisknutou klávesou CTRL, nebo kliknutím prostředním tlačítkem myši (nebo kolečkem). Druhý

STATISTIKA NUDA JE...

Odhaduje se, že celosvětový podíl Firefoxu se blíží 15 %, u zkušenějších uživatelů je toto číslo minimálně dvojnásobné. Celkový počet stažených instalací překročil na konci minulého roku 100 milionů. I přesto, že prvotním cílem browseru byl obyčejný surfař, některé statistiky ukazují opak. Například u odborných serverů dosahuje podíl Firefoxu téměř 50 %. Další zajímavé světové statistiky najdete například na www.currybet.net/articles/user_agents/4.php nebo na <http://marketshare.hitslink.com/report.aspx?qprid=3>.

Náročnější uživatelé mají k dispozici několik set rozšíření, z nichž více než padesát nejzajímavějších je lokalizováno do češtiny.

S ČÍM SURFUJETE?

Slovo Firefox je anglickým překladem čínského jména pro pandu červenou (*Ailurus fulgens*). Tento převážně vegetariánský medvídek žije v Himálaji v Číně, Bhútánu, Nepálu a Laosu. Většinu roku tráví osamocně, výjimkou jsou matky s mláďaty. Panda se dožívá obvykle 13 let, váží od 4 do 6 kilogramů a je průměrně 55 cm dlouhá.

Zdroj: <http://firefox.czilla.cz/>

Jednou z největších výhod Firefoxu je surfování v panelech.

DŮLEŽITÉ KLÁVESOVÉ ZKRATKY

Pohyb po internetu

Backspace

Alt + šipka vpravo – na předchozí stránku

Shift + Backspace

Alt + šipka vpravo – na následující stránku

Esc – zastavit načítání stránky

Alt + Home – na domácí stránku

F5 – znovu načíst aktuální stránku

Ctrl + Tab – přepne na následující panel

Ctrl + Shift + Tab – přepne na předchozí panel

Ctrl + (1-9) – přímý výběr panelu (1 – 9)

Vyhledávání

Ctrl + K – přepne do vyhledávacího políčka

Ctrl + šipka nahoru – volba předchozího vyhledávače

Ctrl + šipka dolů – volba následujícího vyhledávače

/ (lomítko) – hledá text zadávaný z klávesnice

Ctrl + I – otevře panel pro vyhledávání v záložkách

Další důležité zkratky

Mezerník – posune o "stránku" dolů

Ctrl + L – přepne do adresního řádku

Ctrl + M – otevře novou e-mailovou zprávu

Ctrl + U – zobrazí zdrojový kód stránky

F11 – zapne celoobrazkový režim

Ctrl + J – zobrazí správce stahování

Ctrl + S – umožní uložení WWW stránky

Ctrl + P – otevře dialog pro tisk aktuální stránky

Ctrl + H – zobrazí panel historie

Ctrl + D – přidá stránku do záložek

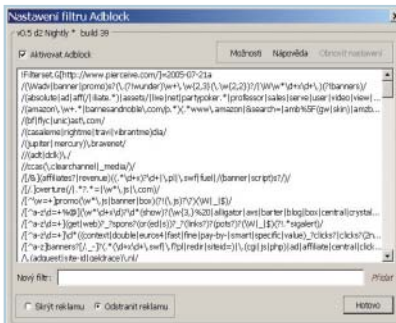
Ctrl + Shift + D – přidá všechny stránky v panelech do záložek

Ctrl + + – zvětší velikost písma

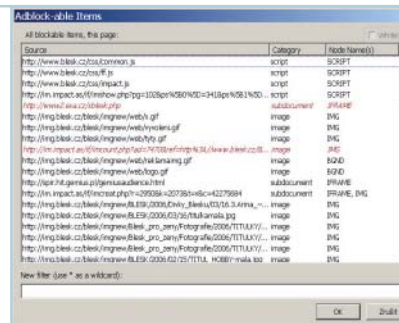
Ctrl + - – zmenší velikost písma

Ctrl + 0 – nastaví původní velikost písma

→ způsob přináší do surfování nový rozměr, neboť tímto způsobem můžete snadno „otvírat“ nejen odkazy, ale i stránky ze záložek. Také jejich zavírání prostředním tlačítkem práci podstatně urychlí...

Rozšíření Adblock: Vždy máte přehled nad zablokovanými reklamními prvky a to i v rámci konkrétní stránky.

2) Rychlé a snadné hledání

Vzhledem k tomu, že internet lze bez nadšázky označit za velkou neuspořádanou hromadu informací, kvalitní vyhledávání Firefoxu dává této činnosti nový rozměr. Přímou z browseru totiž můžete najít téměř okamžitě cokoliv. Klávesová zkratka Ctrl+K vás přepne přímo do „Google vyhledávacího formuláře“ v pravé horní části Firefoxu. A přímým kliknutím na logo Google na okraji lze vyhledávač změnit (v nabídce najdete například Jyxo, Seznam, Slunečnici...), případně přidat do seznamu jiný vyhledávač.

3) Blokování nežádoucích prvků

Zeptáte-li se kteréhokoliv internetového nadšence na to, co se mu na internetu nelíbí, na předních místech takového seznamu budou vyskakovací okna a reklama. Firefox dokáže s oběma těmito záležitostmi snadno „zatočit“. Pravda je, že k potlačení reklamy potřebujete ještě přidat rozšíření, ale i tak oba tyto prvky představují revoluci v surfování. Do poslední verze IE byl sice také přidán nástroj blokující zmiňovaná okna, ovšem s nástrojem Firefoxu se srovnávat nemůže. Nástroj v IE je navíc dostupný jen pro některé platformy.

Firefox v praxi

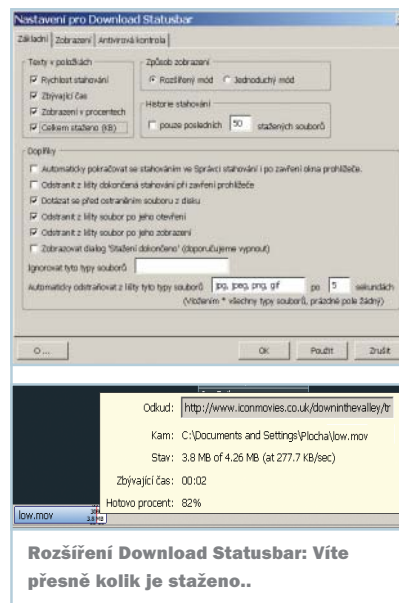
Existují desítky důvodů, proč Firefox vyzkoušet, ale protože nic není jen černé nebo bílé, najdou se i problémy, na které můžete při práci s Firefoxem narazit. Chtěl bych vám nabídnout pohled z obou stran a je jen na vás, zda výhody převáží nad riziky...

Rozšíření

Rozšíření jsou už od počátku vývoje Firefoxu jeho charakteristickým rysem. Umožňují každému uživateli vytvořit si prohlížeč individuálně podle svých potřeb. Zjednoduše-

ně lze říci, že rozšíření je malý prográmek (soubor s příponou xpi) rozšiřující možnosti browseru. Na rozšíření lze hledět ze dvou úhlů. Na ten první pohled narazíte ve většině článků o Firefoxu a charakteristické je pro něj nespoutané nadšení. Stovky rozšíření umožňují vytvořit z Firefoxu monstrem, proti kterému nemá šanci ani Opera křížená s MS Office. Pravda je, že díky velkému množství rozšíření si vybere opravdu každý, jejich instalaci navíc až na výjimky zvládne i začátečník.

Pohled z úhlu druhého už tak lichotivý není. Především příznivci Opery (ne nepravě) upozorňují na problematiku kvalitu některých rozšíření. Problém tkví v tom, že zjistit kvalitu produktu lze velmi obtížně. U několika desítek nejoblíbenějších rozšíření problém nenajdete, ale může se stát, že toužebně očekávaná funkce přinese vašemu Firefoxu víc problémů než zábavy. Řešením je sledování popularity jednotlivých rozšíření a kontrola diskusí, avšak samotnou stabilitu většinou ukáže až →

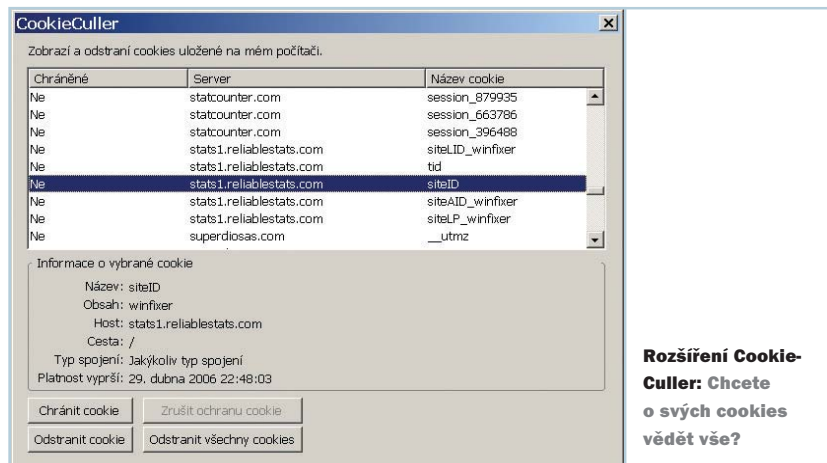

Rozšíření Download Statusbar: Vite přesně kolik je staženo..

→ vlastní instalace a otestování. Tato nepovedená rozšíření pak „shazují“ stabilitu vlastního browseru a ukazují program v poněkud nelichotivém světle. Další výtka z hlediska rozšíření je jejich chování ve starších OS. Posledním hřebíčkem do rakve nadšenců rozšíření byla změna vnitřního rozhraní pro práci s rozšířeními. To způsobilo, že část vývojářů nestihla adaptovat své produkty pro novou verzi, a tak Firefox 1.5 podporuje jen část rozšíření. Autoři doporučují čekat na poslední verze a sledovat stránky tvůrců.

Vlastnosti a vzhled

Uživatelé pracující s Internet Explorerem mohou u Firefoxu jásat – konečně browser, u kterého se při nastavování vlastností nemusíte „brodit v registrech“. Základní nastavení jsou přístupná snadno, náročnější prvky lze ladit zadáním `about:config` do adresní řádky browseru. Zde je nutné poznamenat, že předchozí verze až tolik uživatelsky přívětivé nebyly. Teprve Firefox 1.5 nabídl konfigurační dialog v té podobě, jak ho známe v současnosti – ikony a systém „záložek“.

Rozšíření CookieCuller: Chcete o svých cookies vědět vše?

Odvrácenou stránkou rozsáhlého konfiguračního dialogu (`about:config`) je jeho nepřehlednost – chybí zde jakékoliv vysvětlivky, takže měnit některé vlastnosti mohou jen ti nejzkušenější.

Na rozdíl od IE i Firefox nabízí možnost upravit si vzhled prohlížeče. Ano, jde o tzv. skiny, které známe z jiných programů a které dokáží přizpůsobit vzhled aplikace módním trendům....

Brouzdání a surfování

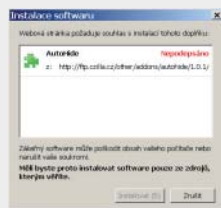
Zatímco samotné surfování ve Firefoxu je mnohem pohodlnější než v IE, z hlediska rychlosti browseru je to však naopak. Obzvláště při větším množství oken a po delším surfování bývá v některých případech Firefox nesnesitelně pomalý. Na první pohled by na tom nová verze měla být lépe (autoři slibovali rychlé načtení „předchozích a následujících“ stránek), ovšem není →

INSTALACE ROZŠÍŘENÍ

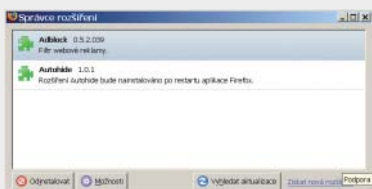
Rozšíření lze nainstalovat dvěma způsoby: buď z internetu, nebo z disku. Oba způsoby jsou identické, liší se jen prvním krokem. V případě, že máte soubor s rozšířením na disku, prvním krokem by mělo být jeho „přetažení“ do okna Firefoxu. Při instalaci z internetu klikněte na odkaz na instalační balíček (například „instalovat rozšíření“).

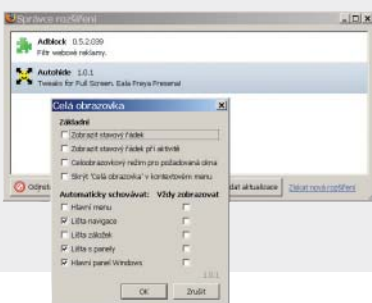
Další kroky už jsou identické. Nejprve se objeví okno, ve kterém najdete požadavek na souhlas s instalací. Toto okno brání například instalaci spywaru nebo jiného nežádoucího softwaru. V případě instalace rozšíření tedy musíte kliknout na tlačítko Instalovat nyní.

Poté se objeví okno Správce rozšíření, ve kterém najdete další informace o rozšíření. Obvykle se zde dozvíte, že pro dokončení instalace je nutné Firefox ukončit a znovu spustit.

Po restartu Firefoxu znovu otevřete Správce rozšíření (Možnosti | Správce rozšíření) a poznáte, zda se rozšíření nainstalovalo správně. Po kliknutí na tlačítko Možnosti také můžete měnit konfiguraci rozšíření.

STATISTIKA NUDA JE...

Nový Firefox nabízí i řadu novinek, které jsou poněkud „vizionářské“. Jednou z nich je podpora vektorového formátu SVG, který prozatím podporovaly pouze Konqueror a Opera. Není pochyb o tom, že možnosti využití tohoto formátu jsou poměrně široké, ovšem impulzem k jeho masivnímu nástupu bude až uvedení IE7, který by ho měl také podporovat.

to úplná pravda. Už ve verzi 1.0.x se Firefox potýkal s problémem neuvolňování paměti, což mělo za následek nepříjemné postupné zpomalování práce s browserem. Ve verzi 1.5. došlo k podstatnému zlepšení, ovšem i zde se občas objeví problémy s pamětí. Kamenem úrazu je podle všeho to, že prohlížeč udržuje obrázky z cache v paměti jako bitmapy. To je sice ideální pro rychlé načítání dříve zobrazených stránek, ovšem nepříliš vhodné z hlediska práce s pamětí. Pokud vás tento problém zaujal, doporučuji podívat se na <http://primates.ximian.com/~federico/news-2005-11.html#24>, kde tuto problematiku rozebírá mexický programátor.

Celý tento problém by měla řešit položka „browser.cache.memory.capacity“, kterou najdete v konfiguraci, ale ta bohužel nefunguje...

Další vylepšení

Mezi další vylepšení, která rozšiřují možnosti browseru, patří zásuvné moduly (neboli plug-iny). Ty zprostředkovávají spolupráci browseru s externími programy a umožňují například sledování videa nebo prohlížení netradičních formátů přímo v okně prohlížeče. Za zmínku stojí zásuvné moduly Macromedia Shockwave, Flash, nebo Adobe Acrobat Reader. Výhodou je (ve většině případů) jejich snadná integrace. Ve chvíli, kdy navštívíte stránku obsahující prvek, pro jehož zobrazení potřebujete zásuvný modul, objeví se v horní části browseru nabídka na jeho doinstalování. Pokud máte zájem vybavit svůj Firefox okamžitě, navštívte stránku www.czilla.cz/doplnky/zasuvne-moduly, kde najdete všechny důležité moduly pohromadě.

Jak jsem už psal, tento postup nefunguje vždy a problémy se objevují především u starších OS. Já sám jsem znechuceně rezignoval nad pokusem „rozchodit“ zásuvný modul pro Windows Media Player ve

Windows 98, přičemž i samotné použití Firefoxu s větším počtem rozšíření je v tomto OS problematické.

Uživatelé pracující s grafickými programy (jako je například Corel Draw či Adobe Illustrator) tento formát již znají, ale pro internetové surfaře jde o poměrně zajímavou novinku. Pokud chcete vidět využití tohoto formátu v praxi, zkuste navštívit databázi OpenClipart (www.openclipart.org), kde najdete tisíce pěkně rozříděných a pojmenovaných obrázků ve formátu SVG.

Nejlepší rozšíření

Existují stovky rozšíření, která dokáží schopnosti Firefoxu zmnohonásobit, a existují desítky lokalizovaných rozšíření, která dokáže ovládat i naprostý začátečník. My jsme pro vás vybrali ta nejlepší, která vám podrobněji představíme.

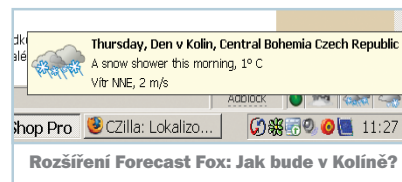
Adblock

Jedno z nejoblíbenějších rozšíření, které umožní snadné blokování reklamy a dalších nežádoucích prvků. Adblock totiž dokáže kromě reklamních bannerů zablokovat například i flashové animace nebo vnořené rámce.

Použití je snadné. Na nechtěný prvek stačí kliknout pravým tlačítkem a z nabídky zvolit Adblok Image (nebo Adblok iFrame). Pak už jen stačí potvrdit dialog s adresou a od dotěrné reklamy máte pokoj. Rozšíření umí exportovat i importovat seznamy blokových prvků (black list). Adblock také umí vypsat jak seznam všech blokových prvků, tak i seznam zablokovaných prvků na vybrané stránce.

Autohide

Šikovný pomocník pro malé monitory. Pokud surfujete na malém monitoru, často se vám stává, že nejsou vidět části stránek, které jsou optimalizovány pro vyšší rozlišení. Toto rozšíření umožní v režimu zobrazení „Celá obrazovka“ skrýt všechny prvky, které nechcete vidět – například lišty nebo nabídky.

→ CookieCuller

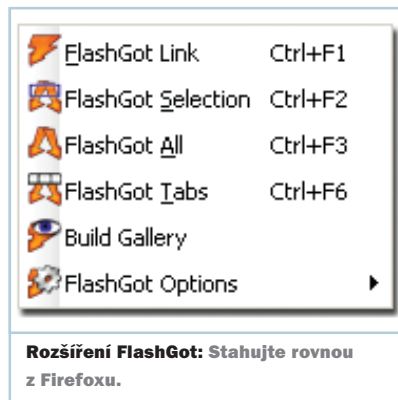
O cookies platí staré přísloví „Dobrý sluha, ale zlý pán“. Pokud chcete mít své cookies pod dokonalou kontrolou, nelze toto rozšíření nedoporučit. Umožňuje například jejich automatické mazání, nebo naopak ochranu důležitých cookies. U všech cookies si můžete zjistit podrobnosti, případně zabránit jejich následnému ukládání.

Download Statusbar

Stahujete často větší soubory a potřebujete mít o stahování přehled? Pak je pro vás toto rozšíření jako dělané. V levém dolním rohu browseru vám nabídne ukazatel stavu stahování a po najetí myši na ukazatel ještě další podrobnosti. Rozsáhlé možnosti nastavení z něj dělají šikovný nástroj pro náročnější uživatele.

Forecast Fox

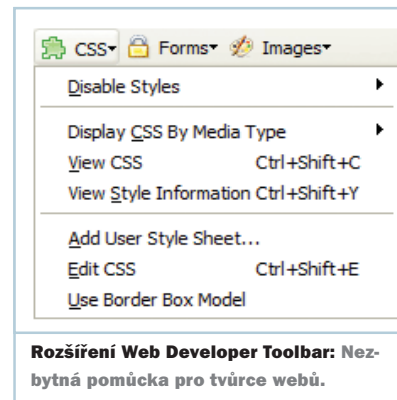
Surfování po internetu je sice zábavné, ovšem čas od času je nutné vyjít ven a získat nové zdroje obživy. A pokud nechcete být zaskočení v kraťasech a havajské košili (minule svítilo sluníčko, a teď najednou

sněží), nainstalujte si toto rozšíření. Stačí si jen zvolit místo pobytu a okamžitě v pravé části stavové lišty uvidíte, co vás čeká a nemine. Kdo by třeba čekal, že 17. března bude ještě v Kolíně sněžit?

FlashGot

Jestliže používáte ve Windows download manažery, mohlo by se vám hodit i rozšíření s názvem FlashGot. To totiž umožní integraci zmiňovaných manažerů do Fire-

foxu a dále rozšiřuje jeho "stahovací možnosti".

Web Developer Toolbar

Naprostě nezbytná pomůcka pro každého tvůrce webů. Kromě zobrazení všech důležitých prvků pro ladění dokáže toto rozšíření i simulovat textový prohlížeč nebo ladit CSS styly. Toto rozšíření by si zasloužilo samostatný článek, protože jeho možnosti jsou opravdu rozsáhlé.... ■ ■ ■